

Epiloog

„Nõukogude rahva võidu Suures Isamaasõjas ülemaailmne-ajalooline tähtsus“. Seda küsimust peeti õpilaste ja üliõpilaste seas alati väga lihtsaks ja sellise eksamipileti saamist vedamiseks.

Polnud vaja kuupäevi ega rinnete nimetusi pähe õppida – lase aga laul lahti „ülemaailmse sotsialistliku süsteemi loomise“, „Nõukogude Liidu autoriteedi tugevdamise maailmaareenil“ ja „vaenuliku ümbruskonna likvideerimise“ kohta.

Muidugi, kommunistliku režiimi sõjalis-tehnilise võimsuse tõus oli vapustav, samuti suurenes tohutult ka tema võimalus panna kogu maailm hirmust värisema. Alistatud Saksamaalt veeti välja tonnide viisi tehnilist dokumentatsiooni. Veeti välja terved teaduslikud ja konstruktorite kollektiivid. Endistelt liitlastelt osteti, hangiti ja varastati kõiksuguste meetoditega uusimaid sõjandustehnoloogiaid.

Saak oli tohtu suur: reaktiivmootorid, turbopropellermootorid (üks neist töötab senini taevas), õhutorjakeraketid, raadiolokaatorid, infrapunased isesihimissüsteemid, strateegiline pommitaja (mis kopeeriti üks-ühele maha Tu-4 nime all), tiibraketid, ballistilised raketid, gaasiturbiinid allveelaevadele, planeerivad pommid, kuumuskindlad sulamid. Ja lõpuks kõikide jõupingutuste tipp – tuhanded leheküljed ameerika aatomipommi tehnilise kirjeldusega.

Selleks momendiks, mil Stalin suri – või mürgitati teiste Poliitbüroo seltsimeeste poolt, oli Nõukogude Liit relvastatud ja väga ohtlik. Nagu ei kunagi varem. Kuid mitte sellel eesmärgil ei hukkunud miljonid inimesed, mitte selle jaoks. Isegi neis kujutlematult rasketes oludes, mis loodi kuritegeliku stalinliku režiimi aastatepikkuse omavoliga, päästis just nõukogude rahvas, just tema paljurahvuseline Punaarmee Euroopa fašistlikust orjastamisest. Jälle, nagu ka 1812-1814. aastatel, avas käsualune vene talupoeg teistele rahvastele ukse rahule, vabadusele ja õitsengule.

Millised siis olid Venemaa jaoks Suure Isamaasõja sügavad, pikaajalised tagajärjed?

Kuidas mõjutas miljonite kõige paremate, kõige ausamate, kõige julgemate hukkumine rahvuslikku genofondi?

Kas ei katkenud mitte rahva hingejõud nende nelja aasta üleiniimliku pingutuse tõttu?

Kas ei osutunud see massilise heroismi ja eneseohverduse ere sähvatus, millega nõukogude rahvas tervet maailma hämmastas, surija viimaseks jõupingutuseks?

Need on küsimused, millele saab vastata ainult elu ise ning kelle palge ees jääb ajaloolasel üle ainult vaikida ja panna viimane punkt.